

2024 10 01

Vilnius

Operaciją Kurske sekė paaštrėjusi Kremliaus dezinformacija Lietuvoje

Kremliai palankios Lietuvos žiniasklaidos analizė, atlikta naudojant žiniasklaidos stebėjimo priemones, išskiria dvi šį rugsėjį toliau vyravusias temas: Rusijos karą Ukrainoje ir antivyriausybines nuotaikas. Taip pat, socialinių tinklų stebėsenos platformos „Awario“ duomenimis, Kremliai palankioje žiniasklaidoje Lietuvoje rugsėjo mėnesį daugiausia medijos vartotojų dėmesio sulaukė šios istorijos:

- Prezidentas Gitanas Nausėda prašo Seimo nutraukti visas tarptautines sutartis su Rusija ir Baltarusija;
- „Telegram“, po platformos įkūrėjo arešto, neigia pažeidusi ES įstatymus;
- Vilniaus miesto savivaldybės tarybos ketinimai pakeisti Petro Cvirkos aikštės, Salomėjos Nėries ir Liudo Giros gatvių pavadinimus dėl jų sąsajų su Sovietų Sąjunga;
- Prezidentas įgaliojo Lauryną Kasčiūną ir Joną Survilą pasirašyti bendradarbiavimo gynybos srityje sutartį su Vokietija;
- Gazos ruožo sveikatos apsaugos ministerijos duomenimis, per karą jau žuvo daugiau nei 41 tūkst. žmonių;
- Andrius Kubilius gavo gynybos ir kosmoso eurokomisaro portfelį;
- Politiko Petro Gražulio skundai dėl Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimo neregistruoti jo kandidatų į ateinančius Lietuvos Respublikos Seimo rinkimus;
- Būsiami Seimo rudens sesijos darbai: pensijų kaupimo ir Tautinių mažumų įstatymo pakeitimai;
- Finansų ministrės Gintarės Skaistės pažadai, kad Lietuvos BVP šiemet augs 2,3 proc.;
- Ūkio ir inovacijų ministrės Aušrinės Armonaitės susirūpinimas, kad „reikėtų stabdyti naujų mokesčių didinimą“;
- Prezidento Gitano Nausėdos išvyka į Moldovą išreikšti paramos šalies integracijai į ES;
- Naujausios išvados, kad Švedijos bankas SEB galimai tęsia veiklą Rusijoje;
- Baltasis banginis, kuris, kaip manoma, buvo naudojamas Rusijos šnipinėjimo operacijoms, buvo rastas negyvas prie Norvegijos krantų.

Tarp su Ukraina susijusių temų buvo įtarimai, kodėl „Olafas Scholzas staiga panoro paspartinti taikos derybas dėl Ukrainos ir netgi palaikė Putino dalyvavimą jose“, pabrėžiamas „nuolatinis Ukrainos prioritetizavimas prieš bet kokius Lietuvos vidaus reikalus“ ir diskusijos dėl Ukrainos įsiveržimo į Rusijos Federaciją Kursko srityje. Kituose straipsniuose buvo pateikta arši kritika vyriausybei, įskaitant gyvenimo sąlygų šalyje niekinimą, kritiką kandidatams į parlamento rinkimus, vyksiančius jau kitą mėnesį, bei visam rinkiminiam procesui, bei teiginius, kad „nepaisant siaubingų vyriausybės pastangų sunaikinti Lietuvą, žmonės kažkaip sugeba gyventi toliau“.

Padidėjęs Krekliui palankios žiniasklaidos aktyvumas

Stebėjimo priemonių pagalba buvo užfiksuotas ir padidėjęs Krekliui palankios žiniasklaidos per mėnesį išleistų straipsnių skaičius – 885 straipsniai, palyginti su 715 straipsniais rugpjūtį, buvo išnagrinėti iš keturių Lietuvoje vis dar aktyviai veikiančių Krekliui palankių žiniasklaidos priemonių: 77.lt, bukimevieni.lt, ekspertai.eu ir laisvaslaikrastis.lt. Tarp Krekliui palankios Lietuvos žiniasklaidos, 77.lt rugsėjo mėnesį išsiskyrė išskirtiniu aktyvumu. Portale buvo paskelbta didžioji dalis viso analizuojamo turinio – 665 straipsniai, sudarantys net 75 proc. peržiūrėtos medžiagos, kurioje antivyriausybines nuotaikas buvo bene dažniausiai pasikartojantis naratyvas. Kritika varijavo nuo palyginimų tarp „Lietuvos ir nacistinės valstybės“, teigimo, kad Lietuva tariamai užima antrąją vietą pasaulyje pagal didžiausią mirtingumą, atsilikdama tik nuo kariaujančios Ukrainos, iki teiginių, kad lietuvių kalba yra įnirtingai naikinama ir netrukus išnyks, jei niekas nepasikeis, ar bendrinių pastebėjimų, kad „lietuviai virto gėdinga tauta“.

Dezinformacijos naratyvai, sekę operaciją Kurske

Viena iš temų, kuri per ataskaitinį mėnesį sulaukė didelio susidomėjimo ir atvėrė naują skyrių informacijos fronte, buvo Ukrainos operacija Kurske. Lietuvos socialiniuose tinkluose šia tema užvirė diskusijos, susilaukusios nemažo socialinių medijų vartotojų dėmesio. Pagrindiniai naratyvai Krekliui palankiose socialinės žiniasklaidos kanaluose teigė, kad Vakarai nori destabilizuoti situaciją ir provokuoti Rusiją, kad JAV ketina okupuoti Rusiją, o Ukraina yra tiesiogiai atsakinga už tūkstančius civilių aukų, ypač vaikų.

Papildomai buvo stebima ir įvykių apžvalga rusų kalba, kad būtų galima susidaryti vaizdą, kaip įvykiai buvo nušviečiami rusakalbiams. Visgi, oficiali žiniasklaida rusų kalba Lietuvoje nėra tokia populiari: žiniasklaidos stebėjimo priemonė per rugsėį užfiksavo tik septynis straipsnius rusų kalba oficialiuose portaluose ir 32 straipsnius nuo operacijos Kurske pradžios. Visus šiuos straipsnius rusų kalba paskelbė nepriklausomos žiniasklaidos priemonės, kurios siūlė subalansuotą Kursko įvykių įvertinimą, rėmėsi įvairiais šaltiniais ir skirtingomis perspektyvomis. Ši žiniasklaida naudojo tiek vietinių, tiek Ukrainos ekspertų nuomones, taip pat papildė straipsnius Vakarų žiniasklaidos pranešimais ir Ukrainos vyriausybės pareigūnų pareiškimais. Straipsniai buvo išsamūs, o internetinėse diskusijose po šiais pranešimais pirmiausia buvo išreikšta parama Ukrainai, ar bent jau neutralumas situacijai.

Nepaisant oficialios žiniasklaidos, pagrindinės diskusijos visgi vyko socialinių medijų grupėse, pirmiausia „Telegram“ platformoje. Vienas geriausių pavyzdžių buvo itin aktyvi „Антифашисты Прибалтики LVLTEE“ („Baltijos šalių antifašistai“) „Telegram“ grupė, kurioje buvo pateikiamos radikaliausios įvykių versijos, visiškai priešingos aprašytoms nepriklausomose žiniasklaidos priemonėse. Verta paminėti, kad lietuviai taip pat turi atskirą grupę „Антифашисты Литвы“ („Lietuvos antifašistai“), kuri pateikia identiškus arba labai panašius pasakojimus ir pozicijas.

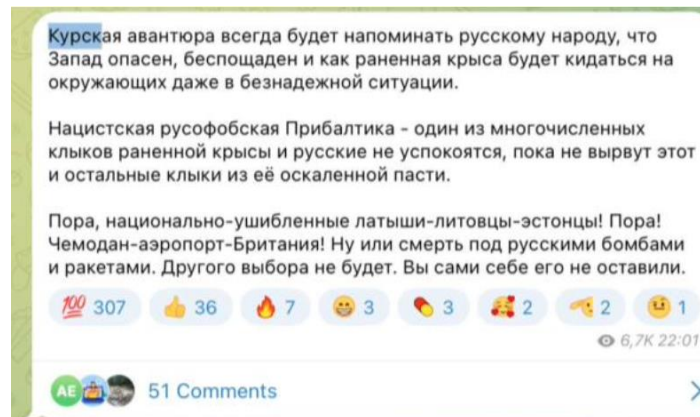
„Telegram“ grupė „Baltijos šalių antifašistai“

Visuose pranešimuose apie Ukrainos įsiveržimą į Kursko sritį Vakarai buvo pristatyti kaip itin pavojingi, dažnai vadinami okupantais. Pavyzdžiui, įrašė, kuris sulaukė itin didelio susidomėjimo tarp kanalo sekėjų, buvo įkelta nuotrauka su amerikiečiais, stovinčiais su savo vėliava. Įrašo antraštė skelbė: „Amerikos okupacinės pajėgos stovi Rusijos žemėje“. Absoliuti dauguma sekėjų reakcijų buvo neigiamos, daugiausiai iš jų išreiškta „besikeikiančiu veidu“.

Įrašas „Telegram“ kanale „Amerikos okupacinės pajėgos stovi Rusijos žemėje“.

Dar viename įrašė buvo teigiama, kad „Kursko nuotykis visada primins Rusijos žmonėms, kad Vakarai yra pavojingi, negailestingi ir kaip sužeista žiurkė puolanti ant kitų net ir beviltiškoje situacijoje“. Jame taip pat buvo atvirai teigiama, kad Baltijos šalys yra nacistinės-rusofobiškos, sulyginant jas su „sužeistos žiurkės iltimis“. Įrašo autorius žadėjo, kad rusai nenurims, „kol ši ir kitos iltys nebus išplėstos iš jų besišypsiančios burnos“. Pranešime taip pat teigiama, kad atėjo laikas „sumušti visas tris Baltijos šalis“, siūlant tokius variantus kaip „Lagaminas–Oro uostas–Britanija“ arba „mirtis nuo Rusijos bombų ir raketų“.

Kremliui palankaus naratyvo įrašas „Telegram“ kanale.

Kiti įrašai, pastebėti su Kremliumi susijusiuose socialinės žiniasklaidos kanaluose „Telegram“, melagingai teigia, kad Ukrainos fašistai žudo civilius gyventojus ir netgi naudoja vaikus kaip žmonių skydus. Šiais nepagrįstais kaltinimais buvo siekiama pavaizduoti Ukrainą kaip barbarišką ir nežmonišką tautą, kartu pateisinant Rusijos invaziją. Be to, šie kanalai skleidė klaidingą ir bauginančią žinią, kad laukia civilinė branduolinė katastrofa.

Teigdamas, kad Ukraina aktyviai siekia sukelti tokią nelaimę, Kremlius siekė pasėti baimę ir paniką tarp pasaulio gyventojų. Ši konkreti dezinformacijos kampanija buvo nukreipta į tariamą Ukrainos planą atakuoti Kursko atominę elektrinę. Šis bandymas išprovokuoti baimę dėl kitos Černobylio tipo nelaimės buvo klasikinė Kremliaus taktika, skirta pakirsti tarptautinę paramą Ukrainai ir sukurti artėjančios nelaimės jausmą.

Daugiau informacijos apie antivaltybines melagienų kampanijas Lietuvoje ir Baltijos šalyse:
<https://balticdisinfo.eu/>.